

POSELSTVÍ PAPEŽE BENEDIKTA XVI.

K 99.SVĚTOVÉMU DNI MIGRANTŮ A UPRCHLÍKŮ 2013

13. ledna 2013

Migrace – putování víry a naděje

Drazí bratři a sestry,

Druhý vatikánský všeobecný koncil připomněl v konstituci *Gaudium et spes*, že „církev jde spolu s celým lidstvem“ (č. 40), a proto „radost a naděje, smutek a úzkost lidí naší doby, zvláště chudých a všech, kteří nějak trpí, je i radostí a nadějí, smutkem a úzkostí Kristových učedníků; a není nic opravdu lidského, co by nenašlo v jejich srdci odezvu“ (*tamtéž*, č. 1). Na toto prohlášení navázal Boží služebník Pavel VI., který nazval církev „odborníci na lidské záležitosti“ (srov. enc. *Populorum progressio*, č.13), a blahoslavený Jan Pavel II., který vyslovil, že lidská osoba „je jakoby první cestou, kterou musí církev kráčet při plnění svého úkolu... cestou, kterou vytýčil sám Kristus“ (enc. *Centesimus annus*, č. 53). Ve své encyklice *Caritas in veritate* jsem v linii svých předchůdců upřesnil, že „celá církev, v celém svém bytí a konání, když hlásá, slaví a koná v lásce, směřuje k šíření integrálního rozvoje člověka“ (č. 11). Měl jsem přitom na mysli také milióny mužů a žen, které z různých důvodů prožívají zkušenost migrantů. Migrační proudy jsou totiž „jevem, který překvapuje množstvím lidí do nich zapojených, sociálně-ekonomickými, sociálně-politickými a kulturními problémy, které vyvolávají i dramatickými výzvami, před něž staví národní i mezinárodní společenství“ (*tamtéž*, č. 62). Vždyť „každý migrant je lidskou osobou, jež jako taková má nezcizitelná základní práva, která musí respektovat všichni a za všech okolností“ (*tamtéž*).

V tomto kontextu, souběžně s oslavami 50. výročí zahájení Druhého vatikánského všeobecného koncilu a 60. výročí vyhlášení apoštolské konstituce *Exsul familia*, a zatímco celá církev prožívá *Rok víry* a s nadšením přijímá výzvu k nové evangelizaci, jsem se rozhodl věnovat Světový den migrantů a uprchlíků v roce 2013 tématu „Migrace – putování víry a naděje“.

Víra a naděje totiž tvoří v srdci mnoha migrantů nerozlučnou dvojici od okamžiku, kdy v sobě pocítí touhu po lepším životě, často spojenou se snahou nechat za zády „beznaděj“ pro budoucnost, již nelze vybudovat. Cesty mnoha z nich jsou zároveň vedeny hlubokou důvěrou, že Bůh neopustí své tvory; a takováto útěcha, snad společně s obnovováním naděje v budoucí návrat do země svého původu, činí snesitelnějšími rány, způsobované vykořeněním a odloučením. Víra a naděje často patří do výzbroje těch, kdo emigrují, s vědomím, že díky nim „můžeme čelit přítomnosti. Přítomnost, ač namáhavá, může být žita a přijata, pokud vede k cíli, pokud si tímto cílem můžeme být jisti a pokud je tento cíl tak velký, že opodstatňuje námahu cesty“ (enc. *Spe salvi*, č. 1).

Na širokém poli migrace se mateřská starostlivost církve rozvíjí různými směry. Na jedné straně je to starost o migraci převážně z pohledu chudoby a utrpení, které nezřídka vedou k dramátům a tragédiím. Probíhají zde různé záchranné akce pro vyřešení krizových situací za velkorysé účasti jednotlivců i skupin, dobrovolnických sdružení a hnutí i farních a diecézních organizací ve spolupráci se všemi lidmi dobře

vůle. Na druhé straně církev nepřehlídí ani pozitivní aspekty, potencialitu a zdroje, jejichž nositeli je migrace. V tomto směru se uskutečňují akce pro přijetí migrantů, žadatelů o azyl a uprchlíků, které napomáhají jejich celkovému začlenění do nového sociálně-kulturního prostředí a doprovázejí ho. Nezanedbává se přitom ani náboženský rozměr, který je podstatný pro život každého člověka. Církev je svým posláním, které jí svěřil Kristus, povolána právě k poukazování na tento rozměr a jemu má věnovat zvláštní pozornost a péči; to je její specifický a nejdůležitější úkol. Pokud jde o křesťany pocházející z různých oblastí světa, zahrnuje péče o náboženský rozměr rovněž ekumenický dialog a starost o různé komunity, zatímco ve vztahu k věřícím katolíkům se tato péče vyjadřuje mimo jiné vytvářením nových pastoračních struktur, oceněním různých ritů až po plnou účast na životě místní církve. Lidské povznesení jde ruku v ruce s duchovním společenstvím, které otevírá cesty „ke skutečnému a novému obrácení se k Pánu, jedinému Spasiteli našeho světa“ (apoštol. list *Porta fidei*, č. 6). Církev vždy přináší cenný dar tím, že vede člověka k setkání s Kristem, jenž mu otevírá stálou a spolehlivou naději.

Církev i různé organizace, které se jí inspirují, jsou ve vztahu k migrantům a uprchlíkům vyzývány, aby se vyhýbaly riziku pouhé asistenční pomoci, ale aby napomáhaly jejich autentické integraci do společnosti, kde všichni jsou jejími aktivními členy zodpovědnými za prosperitu druhého, velkoryse přinášejí svůj originální příspěvek a mají plné právo na občanství a podíl na stejných právech a povinnostech. Ti, kdo emigrují, si s sebou nesou pocity důvěry a naděje, které je povzbuzují a dávají útěchu při hledání lepších životních příležitostí. Oni však nehledají pouze zlepšení své ekonomické, sociální a politické situace. Je pravda, že jejich migrační cesta často začíná strachem, především donutí-li je pronásledování a násilí k útěku, a traumatem z opuštění rodinných příslušníků a majetku, který jim do jisté míry zajišťoval živobytí. Avšak ani bolest, obrovská ztráta a často i pocit odcizení před nejistou budoucností nezničí sen o odvážném a nadějném vytvoření nového života v cizí zemi. Ti, kdo migrují, vskutku v sobě živí důvěru, že naleznou přijetí, že se jim dostane solidární pomoci a přijdou do kontaktu s lidmi, kteří chápou svízele a tragédii druhých, sobě podobných, a kteří dokážou uznávat hodnoty a zdroje, jejichž jsou nositeli. Jsou tedy připraveni sdílet své lidství i hmotné zdroje s potřebnými a znevýhodněnými. Je proto třeba znovu zdůraznit, že „všeobecná solidarita, která je skutečností a přináší nám dobrodiní, je současně také povinností“ (enc. *Caritas in veritate*, č. 43). Vedle těžkostí mohou migranti a uprchlíci zakusit také nové přátelské vztahy, které je povzbudí, aby přispívali k blahu zemí, kam přicházejí, a to svými odbornými schopnostmi, sociálním a kulturním vlastnictvím a často také svědectvím své víry, jež díky společenství staré křesťanské tradice dává impuls, povzbuzuje k setkání s Kristem a zve k poznávání církve.

Každý stát má zajisté právo regulovat migrační proudy a uskutečňovat politiku, diktovanou všeobecnými potřebami obecného dobra, ale také má vždy zajišťovat úctu k důstojnosti každé lidské osoby. Právo člověka emigrovat – jak připomíná konstituce *Gaudium et spes* v článku 65 – patří k základním lidským právům, jež umožňuje každému usadit se tam, kde to považuje za dobré pro lepší uskutečnění svých schopností, tužeb a plánů. V současném sociálně-politickém kontextu je ale třeba, ještě před právem emigrovat, prosazovat právo neemigrovat, to znamená mít možnost zůstat ve své zemi. S blahoslaveným Janem Pavlem II. opakujeme, že „primárním právem

člověka je žít ve své vlasti; toto právo se však stává skutečným pouze tehdy, pokud se trvale udržují pod kontrolou faktory, nutící k emigraci“ (*Projev na 4. Světovém kongresu o migraci*, 1998). Dnes ale vidíme, že mnoho migrací je důsledkem ekonomické nejistoty, nedostatku základního majetku, přírodních katastrof, válek a sociálních nepořádků. Namísto putování vedeného důvěrou, vírou a nadějí se migrace stává „kalvárií“ s cílem přežít, kde se muži a ženy zdají být spíše oběťmi než aktéry a osobami zodpovědnými za svou migraci. Jsou i takoví migranti, kteří dosahují dobrého postavení, žijí důstojně a správně se integrují do prostředí, které je přijalo, ale mnozí jiní žijí na okraji a často jsou vykořisťováni a zbavováni základních lidských práv anebo zaujímají postoje škodlivé pro společnost, v níž žijí. Cesta k integraci zahrnuje práva a povinnosti, starostlivost a péči o migranty, aby vedli důstojný život, ale také ze strany migrantů pozornost vůči hodnotám, jež jim nabízí společnost, do které se začleňují.

V této souvislosti nesmíme zapomínat ani na otázku nedovolené imigrace, což je téma o to žhavější v případech, kdy se proměňuje v obchod s lidmi a jejich zneužívání, jímž jsou více ohrožovány ženy a děti. Takovéto zločiny je třeba rozhodně odsoudit a potrestat. Avšak rádné řízení migračních proudů, které se neomezuje jen na hermetické uzavření hranic, na zotřování sankcí proti nedovolené migraci a přijímání takových opatření, která mají odradit od nových vstupů, by mohlo přinejmenším omezit nebezpečí, že se z mnoha migrantů stanou oběti zmíněného obchodu. Více než žádoucí jsou totiž organické a mnohostranné zásahy směřující k rozvoji zemí, odkud se odchází, účinná protiopatření k oslabení obchodu s lidmi, účelné programy zaměřené na legální vstupy a větší pozornost vůči posuzování jednotlivých případů, které vyžadují humanitární ochranu spíše než politický azyl. Ke vhodným ustanovením se musí přidružit i trpělivá a stálá práce na formování mentality a svědomí. Přitom je důležité posilovat a rozvíjet vztahy porozumění a spolupráce mezi církevními organizacemi a institucemi, které slouží integrálnímu rozvoji lidské osoby. Z křesťanského pohledu sociální a humanitární angažovanost čerpá sílu z věrnosti evangelium, s vědomím toho, že „kdo následuje Krista, dokonalého člověka, sám se stává více člověkem“ (*Gaudium et spes*, č. 41).

Drazí bratři a sestry migranti, ať vám tento Světový den pomůže obnovit důvěru a naději v Pána, který je stále vedle nás! Nepromarněte příležitost, abyste se s ním setkávali a poznávali jeho tvář v postojích dobrodiní, jichž se vám dostane při vašem putování. Těšte se, že Pán je vám blízko a že spolu s ním překonáte překážky a těžkosti. Važte si svědectví otevřenosti a přijetí, které vám mnozí poskytují. Vždyť „život je jako cesta na často potemnělém a bouřlivém moři dějin, cesta, při níž sledujeme hvězdy, které nám ukazují směr. Pravými hvězdami našeho života jsou osoby, které dovedly žít správně. Ony jsou světly naděje. Ježíš Kristus je zajisté skutečným světlem, sluncem stojícím nad všemi temnotami dějin. Abychom však dospěli až k němu, potřebujeme také bližší světla, osoby, které dávají světlo tím, že předávají jeho světlo, a nabízejí tak orientaci našemu putování“ (enc. *Spe salvi*, č. 49).

Svěřuji každého z vás blahoslavené Panně Marii, jež je znamením bezpečné naděje i útěchy a „hvězdou na cestě“, která je nám svojí mateřskou přítomností blízko v každém okamžiku života. Všem s láskou uděluji apoštolské požehnání.

Ve Vatikánu 12. října 2012

Benedictus PP XVI